

Q&A:

FRÅGOR OM MIKROPLAST/FIBERSAND

Vad räknas som mikroplast?

Mikroplaster är väldigt små plastfragment (eller andra syntetiska polymerer) från en lång rad olika källor, antingen fragmentering av större föremål så som plastskräp eller tillverkade för användning för till exempel i kosmetik. Mikroplaster är ett ökande miljöproblem. Den generella definitionen rörande storlek, och den som används i vår studie, är att mikroplaster är syntetiska partiklar mindre än 5 millimeter. Ordalydelsen i EU:s färsk lagstiftning som syftar till att minska mikroplastföroreningar i naturen inkluderar en bredare definition om trådliknande partiklar med en längd upp till 15 millimeter. För idrottsunderlag som fibersand träder lagen i kraft 2031.

Vad för typ av material består fibersandfiber av och varifrån kommer de?

Fiber och textilier har använts för ridunderlag i mer än 30 år, för att förbättra banans egenskaper, inklusive att ge ökat fäste och ökad stabilitet i topplagret. Fiber materialet som blandas med sand för att skapa fibersand, kommer från olika typer av källor inklusive återvunnet material. Analys av de råvaruprover som användes i denna pilotstudie visar att polyester var det mest vanliga materialet.

Studien säger att fibersandsmarknaden är heterogen, kan ni utveckla?

Vi påpekade detta redan 2014 i Svenska Ridsportförbundets Ridunderlag – En Guide. Utöver inköp av fiber material finns det även stora skillnader i olika producenters val av sand och proportionerna av sand v.s. fiber. Ett exempel på hur marknaden blir mer reglerad är ett färskt förbud i Storbritannien på användningen av återvunna mattor för användning i fibersand (detta material har inte varit så vanligt i Sverige).

Kommer vi att använda fibersandunderlag i framtiden?

På lång sikt är svaret nej. Med start 2031 är försäljningen, men inte användningen, av fibersand förbjuden inom EU, baserad på ny lagstiftning från september 2023. Tidsramen är designad för att erbjuda en övergångsperiod för att finna alternativa material. Medan det inte finns något förbud rörande användningen av fibersand så kommer en begränsande faktor för existerande ridbanor ju att vara att från och med 2031 så kan man inte längre fylla på med nytt material och fibersand kommer därför på lång sikt att fasas ut.

Är det möjligt att designa en fibersandsblandning som inte skulle täckas av EU:s lagstiftning?

Tekniskt sett är det möjligt, med ett noggrant urval av material. Men detta skulle vara ett väldigt kortsiktigt alternativ. I vår studie finns det redan några råmaterialprov med noll mikroplaster om dessa definieras som mindre än 5 millimeter. Med experthjälp skulle man kunna exkludera material med den bredare definitionen (trådlika fiber upp till 15 millimeter) men inte heller detta vore ett hållbart långsiktigt alternativ. Detta då slitage och ultraviolettt ljus över tid ger fragmentering till så kallade sekundära mikroplaster. EU planerar att utvidga sina restriktioner rörande mikroplaster till att omfatta mer av denna typ.

Varför var denna forskning viktig?

När projektet inleddes var EU-lagstiftning rörande mikroplaster i sportunderlag (och andra källor) fortfarande under övervägning. Studier av mikroplast i konstgräs hade fått stor finansiering och det materialet hade konstaterats vara en stor källa av mikroplastföroreningar i naturen. På grund av något som kallas försiktighetsprincipen antogs fibersand vara ett liknande problem som konstgräs trots att data på mikroplastinnehållet i fibersandsunderlag helt saknades och trots att deras sammansättning är väldigt olika.

Vår studie visar att om EU inte hade använt en vidare definition av mikroplaster hade flera av de produkter vi testade inte varit inkluderade i förbudet. Oavsett definitioner och gränsvärden så måste ridsportvärlden bidra till minskningen av plast i naturen. Mikroplastföreningar är en ackumulering av mikroplast från olika källor och varje källa är därför viktig i sig. Kunskap om mikroplast i fibersand saknades helt och vi är stolta över att ha bidragit till att tillföra kunskap om detta viktiga ämne. Ridsportvärlden behöver bli mer hållbar och vi behövde en högre förståelse om hur detta populära underlag påverkar miljön.

Vad händer nu?

Blickar man framåt finns ett behov av ytterligare forskning samt av att noga överväga olika alternativa material inför försäljningsförbudet 2031.

Vilket underlag ska en ridsportförening välja om de ska bygga en ny arena nu?

Det är många olika aspekter att överväga, vi rekommenderar att man kollar in Svenska Ridsportförbundets Ridunderlag – En Guide för ett utförligt svar. När det gäller fibersandsbanor är det viktigt att notera att det väntade förbudet 2031 gäller försäljningen men inte användningen av avsiktligt tillsatta mikroplaster i sportunderlag. Ett viktigt råd är att fråga om dokumentation rörande fiberns källa samt mängden fiber v.s. sand i fibersandsblandningarna. Vid val av fibersandsmaterial är det samtidigt viktigt att vara medveten om att fibersand räknas som riskavfall, vilket innebär en betydande avgiftskostnad den dag banan är uttjänt. Detta påpekas i Ridunderlag – en Guide.

FRÅGOR OM STUDIEN:

Hur uppkom studien?

Initiativet startade under ett möte i Svenska Ridsportförbundets referensgrupp för ridunderlag, där en huvudpunkt var en presentation av Naturvårdsverket om det nya EU-initiativet rörande mikroplast i sportunderlag så som konstgräs och fibersand. Cecilia Lönnell, som senare ledde projektet, väckte frågan om varför det inte fanns data utan bara antaganden rörande mikroplast i fibersand. Detta ledde till att Svenska Ridsportförbundet ansökte om finansiering från Naturvårdsverket tillsammans med den forskargrupp som bildades.

Vem finansierade studien?

Studien möjliggjordes tack vare ett bidrag från Naturvårdsverket med ytterligare finansiering från Chalmers tekniska högskola samt Svenska Ridsportförbundet.

Vad är möjliga begränsningar i studien?

En pilotstudie innebär alltid att data är begränsade. Fibersandsmarknaden är en heterogen marknad där vår studie täckte tre premiumproducenter, inte hela marknaden. Ytterligare studier, inklusive projekt som täcker en längre tidsperiod, skulle krävas för fördjupade kunskaper.